

de Dr. Ruhe nog een aantal zeer interessante dia's die zijn verhaal overtuigend illustreerden. De talrijke vragen van de vele belangstellenden bewezen dat de lezing zeer in de smaak was gevallen.

W.J.Vos.

ALGEMENE LEDENVERGADERING, tevens feestvergadering, VAN DE HEEMKUNDEKRING "DE KOMMANDERIJ GEMERT" bij gelegenheid van het ZILVEREN JUBILEUM van de kring op donderdag 28 APRIL 1966 om half zeven 's avonds in de bovenzaal van Hotel De Kroon.

Deze bijeenkomst stond geheel in het teken van de herdenking van ons zilveren jubileum. Verschillende keren heeft het bestuur hierover vergaderd, om te bespreken, op welke manier ons 25-jarig bestaan het best kon worden herdacht. Uiteindelijk kwam men tot het vaststellen van een programma dat het volgende omvatte: 1) een Brabantse koffietafel; 2) een spreekbeurt van Pater Ed. Löffeld en 3) het vertonen van het Gemertfilmpje van de Heer P. Schoofs, alhier. Na overleg met de betrokken personen werd de feestvergadering vastgesteld op donderdag 28 april 1966 in Hotel de Kroon. Tevens werd besloten een jubileumnummer uit te geven van Gemerts Heem met o.a. bijdragen van onze erevoorzitter, burgemeester de Bekker, onze voorzitter L. Bekkers, deken J. van den Heuvel, Pater Löffeld en M.A. van der Wijst. De secretaris zou een overzicht geven van de gebeurtenissen en activiteiten van de eerste vijf en twintig jaar en tevens de publicaties in de kranten verzorgen.

En zo kwamen dan op 28 april al degenen, die zich hadden opgegeven, ruim 60 personen, in de bovenzaal van Hotel De Kroon bijeen. Enkele leden, die zich hadden opgegeven, moesten tot hun grote spijt wegens ziekte of om andere redenen verstek laten gaan. De met Brabants bont gedekte tafels boden, voorzien als ze waren van de beste voortbrengselen van onze Brabantse grond, een feestelijke aanblik. Voorafgaande aan de eigenlijke koffietafel werden er per persoon twee brandewijntjes met suiker gepresenteerd, die

goed in de smaak vielen.

De voorzitter mocht tot zijn grote vreugde de aanwezigen van harte welkom heten, waaronder de oud-kapelaan van Gemert J Sicking, thans rector in Tilburg, Pater Loffeld, de spreker van deze avond, Deken J. van den Heuvel en enkele raadsleden van Gemert, nl. de heren Hordijk, Huberts, Maas, Swinkels en van Breukelen, tot wie hij speciaal dankwoord richtte voor hun belangstelling en ondervonden steun.

Later verschenen nog op de vergadering onze erevoorzitter, burgemeester de Bekker en de wethouders A. Jaspers en J. Beekmans. Verder waren aanwezig afgevaardigden van de Heemkundekring uit Aarle-Rixtel en Mevr. v. Gameren, de echtgenote van Klaas van Gameren, z.g., die in 1956 onze kring mee heeft helpen heroprichten.

De intussen binnengebrachte spijzen noodden tot eten en na het tafelgebed werd hiervan een ruim gebruik gemaakt. Er was ruime overvloed van alles, als zult, worst en ham, bestellen, boeremik etc. en alles was van goede smaak en kwaliteit.

Na de koffietafel gaf na een korte pauze de voorzitter het woord aan Pater Loffeld voor z'n aangekondigde lezing over Gemert. Spreker wilde een en ander vertellen over Gemert rond 1200, omdat vóór die tijd geschreven bronnen ontbreken. Tot de 12de eeuw is de geschiedenis van Gemert praehistorisch en alleen te achterhalen uit de opgravingen en vondsten, die enige jaren geleden gedaan zijn in de Kranenbraken in De Mortel. We weten hieruit, dat er rond 10000 jaar voor Christus hier nomaden zijn doorgetrokken. Uit het opgegraven urnenveld blijkt, dat in de achtste eeuw voor onze jaartelling de akkers hier in cultuur waren. Een en ander zal Pater Loffeld uitvoerig behandelen in het eerste hoofdstuk van zijn boek over "DE Commanderie Gemert".

Met een acte van 1172 gaat Gemert de historie in; hierin worden nl. bij de verkoop van het goed Sterkssel aan de Witheren van Averbode in België als getuigen genoemd: de gebroeders Willem en Rutger, voornamen van Gemert en neven van de heer van Heeze, die het goed verkoopt. (Zie hierover het artikel van M.A. v.d. Wijst in Gemerts Heem nr 8, september 1962) Meer kunnen we over Gemert te weten komen uit verschillende oorkonden van de jaren 1249 - 1366.

goed in de smaak vielen.

De voorzitter mocht tot zijn grote vreugde de aanwezigen van harte welkom heten, waaronder de oud-kapelaan van Gemert J Sicking, thans rector in Tilburg, Pater Loffeld, de spreker van deze avond, Deken J. van den Heuvel en enkele raadsleden van Gemert, nl. de heren Hordijk, Huberts, Maas, Swinkels en van Breukelen, tot wie hij speciaal dankwoord richtte voor hun belangstelling en ondervonden steun.

Later verschenen nog op de vergadering onze erevoorzitter, burgemeester de Bekker en de wethouders A. Jaspers en J. Beekmans. Verder waren aanwezig afgevaardigden van de Heemkundekring uit Aarle-Rixtel en Mevr. v. Gameren, de echtgenote van Klaas van Gameren, z.g., die in 1956 onze kring mee heeft helpen heroprichten.

De intussen binnengebrachte spijzen noodden tot eten en na het tafelgebed werd hiervan een ruim gebruik gemaakt. Er was ruime overvloed van alles, als zult, worst en ham, bestellen, boeremik etc. en alles was van goede smaak en kwaliteit.

Na de koffietafel gaf na een korte pauze de voorzitter het woord aan Pater Loffeld voor z'n aangekondigde lezing over Gemert. Spreker wilde een en ander vertellen over Gemert rond 1200, omdat vóór die tijd geschreven bronnen ontbreken. Tot de 12de eeuw is de geschiedenis van Gemert praehistorisch en alleen te achterhalen uit de opgravingen en vondsten, die enige jaren geleden gedaan zijn in de Kranenbraken in De Mortel. We weten hieruit, dat er rond 10000 jaar voor Christus hier nomaden zijn doorgetrokken. Uit het opgegraven urnenveld blijkt, dat in de achtste eeuw voor onze jaartelling de akkers hier in cultuur waren. Een en ander zal Pater Loffeld uitvoerig behandelen in het eerste hoofdstuk van zijn boek over "DE Commanderie Gemert".

Met een acte van 1172 gaat Gemert de historie in; hierin worden nl. bij de verkoop van het goed Sterk sel aan de Witheren van Averbode in België als getuigen genoemd: de gebroeders Willem en Rutger, voorname mannen van Gemert en neven van de heer van Heeze, die het goed verkoopt. (Zie hierover het artikel van M.A. v.d. Wijst in Gemerts Heem nr 8, september 1962) Meer kunnen we over Gemert te weten komen uit verschillende oorkonden van de jaren 1249 - 1366.

Pater Loffeld weidde daarna uitvoerig uit over de stichting van de Duitse Orde, die begon gedurende de 3de kruistocht rond 1190 bij de belegering van Acco in Palestina. De leden hadden de plicht de verdediging van het geloof tegen de Moslims en als speciale taak het verzorgen van zieken en hen, die in de strijd gewond waren geraakt, zoals ook het geval was met de leden van de Orde van Sint Jan en van de Tempeliers. De orde werd bevestigd door Paus Celestinus de Tweede op 22 februari 1191 en de leden kregen als kenteken een witte mantel met een zwart kruis. De eerste Grootmeester was Henricus Walpoth.

Door giften en schenkingen van goederen verspreidde de Orde zich spoedig over Noord- en Zuid-Nederland. Voor Noord-Nederland was Utrecht de hoofdzetel, voor het Zuiden Aldenbiezen. In Gemert bevonden zich reeds eerder Duitse ridders; hoe ze daar terecht gekomen zijn staat niet vast. In een acte van het jaar 1249, waarbij de abdij van Postel haar tienden te Arendonk ruilt tegen tienden te Aarle treedt als getuige op een zekere Arnoldus, rentmeester van het Duitse Huis in Gemert en in een acte van 1261 wordt een zekere Henricus aangeduid als commandeur van Gemert; deze verkoopt enige goederen aan de abdij van Postel.

Zeker is verder, dat er strijd ontstond tussen de uitheemse Duitse ridders en de inheemse heren van Gemert over de macht en de rechten van ieder van de twee partijen. Op 15 december 1366 werd Gemert definitief en officieel van de Duitse Orde door het beëindigen van de twist tussen de heren van Gemert en de Duitse Orde. Het bezit van de Orde alhier werd toevertrouwd aan een commendeur, afgeleid van het Latijnse "commendare", wat betekent "toevertrouwen"; het toevertrouwde goed heette "commende"; de beheerder "commendeur". Later noemde men het gehele gebied, dat onder de jurisdictie van de Orde viel commende of commenderij en werd de naam van de beheerder commendeur, waarin de betekenis van commandant zit en zijn gebied commenderij.

Aan het slot van z'n lezing deelde Pater Loffeld mee, dat hij nu het tweede hoofdstuk van zijn boek: "De Commenderij van Gemert" had voorgelezen.

Na een korte pauze, waarin van de aangeboden con-

sumpties werd genoten, vertoonde de Hr. P. Schoofs zijn Gemert-filmpje, gemaakt in de jaren 1932-1933. Vele herinneringen aan bekende en soms ook onbekende plaatsen werden hier opgehaald. De oude en voor vele nog vertrouwde Bossche tram reed nog eens voor ons op het doek, we zagen andere gebeurtenissen uit die tijd en hoe rustig het toen nog in Gemerts straten kon zijn. Het is een document, dat als getuigenis van die tijd een blijvende waarde heeft. Op verzoek van het bestuur van de Heemkundekring zal de heer Schoofs informeren of er een copie van te maken is voor het archief van de kring.

Na afloop van de film dankte de voorzitter Pater Ed Loffeld voor zijn lezing, de heer Schoofs voor het vertonen van de film, mevrouw Wijn voor de goede verzorging van de koffietafel en de Heer Harrie van den Acker voor het beschikbaar stellen van de tafellakens van Brabants bont en Rector Sicking voor het van hem ontvangen cadeau. Dit cadeau bestaat uit een album met 19 verschillende aanzichtkaarten van het Kasteel van Gemert en 20 oude aanzichtkaarten van Gemerts straten. Verder schonk hij ons het boekje van Pastoor Poell over "De Duitsche Ridders in Gemert" uit het jaar 1923 en vier jaargangen nl. 1918 -19 -20 en -21 van de Kerkklokjes van Pastoor Poell.

Verder deelde de voorzitter mee, dat er op woensdag 4 mei om half acht 's avonds een H. Mis zal zijn voor de twee overleden leden van het afgelopen jaar, nl. Marietje Huijbers en onze oud-voorzitter, de Heer M.H. van der Velden.

Hierna werd de vergadering gesloten, waarna verschillende leden nog een hele tijd met elkaar gezellig hebben zitten buurten. Het was een bijeenkomst, waarover ieder zeer tevreden was.

Gemert, 29 april 1966.

M.H.J. Pennings
Secretaris.